EFELİ HAYRİYE

SÜMER TEK

ÖTÜKEN

/ otukennesriyat

YAYIN NU: 2054
EDEBÎ ESERLER: 1047

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-638-0

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Sağlık Kitaplığı **Proje Danışmanı:** Sinan Terzi

Editör: Feyza Ay

Kapak Görseli: Feyza Ay

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: Unifset Basım Yayın Sanayii ve Ticaret Ltd Şti
Yakuplu Mah. 194. Sok. Nu:1 / 159 3. Matbaacılar Sitesi
Beylikdüzü-İstanbul Tel: (0212) 875 37 85
Sertifika Nu: 72541

İstanbul- 2024

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Sümer Tek: 11976 senesinde Kayseri'nin Koçcağız köyünde doğdu. İlkokulu Kayseri ve Ankara, Ortaokul ve Liseyi Alanya'da okudu.

Alanya Turizm Meslek Lisesi Halkoyunları Ekibi'nin ekip başı olarak ilçe, il ve Türkiye şampiyonlukları kazandı.

Öğrenim hayatı boyunca yüzme, basketbol, voleybol ve motorsiklet olmak üzere çeşitli spor dallarında faaliyet gösterdi.

Etimesgut Belediyesi Hanım Faaliyetleri Binası'nda Fatma Korkmaz Hoca'dan tezhip meşk etti.

Yaptığı eserleriyle sergilere katıldı.

Çocukluk yıllarında annesi halı dokurken tezgâhın başında hayranlıkla baktığı motiflere ilgi duyarak araştırmaya başladı. İlerleyen yıllarda el nakışı (Türk işi), makine nakışı, dikiş (yöresel kıyafetler) üzerine kurslar alarak kendini bu alanlarda geliştirdi.

Aldığı eğitimler sırasında edindiği tecrübelerini kaleme alarak hikâyelerinde işlemeye başladı.

Önceleri kendi Facebook hesabında yayınladığı hikâyeleri, sonraki dönemde Söğüt, Kayıp Kayıt, Türk Edebiyatı ve Altı Sütun dergilerinde yayımlandı.

Evli ve dört kız annesidir.

İÇİNDEKİLER

EFELİ HAYRİYE • 11
DEĞİRMEN • 16
ATABARI • 20
TÜRKAN • 26
BORDO İSKARPİNLER • 31
HATİCE • 37
FATMA • 43
SIĞINAK • 48
HEAVY METALCİ KIZ • 52
UNUTMAK MI, UNUTULMAK MI? • 56
YANMAK MI, YAKMAK MI? • 60
DOĞUM GÜNÜ • 63
CELAL • 66
İCLAL • 69
HARMAN YERİ • 74
SÜRGÜN • 77
ZEYNEP • 80
EMANET • 83
ELİF • 86
İĞDE KOKUSU • 89
ZÖHRE ANA'NIN TACI • 92
SIRDAŞ • 94
SON BAKIŞ • 96

"Han kapısında göçünü toplayıp uçmağa varan
atalarımın hatırasına..."

EFELİ HAYRİYE

Selçuklu Veziri Celalettin Karatay tarafından İpekyolu'nun Kayseri-Malatya güzergâhı üzerinde 1240 yılında yaptırılan Karatay Hanı Kervansarayı kutlu akşamlarından birini yaşıyordu. Hayli yüksek duvarlarıyla kale görüntüsüne sahip hanı aydınlatan çıralar coşkuyla şahlanıyor, adeta gökyüzündeki yıldızları kıskandırıyordu.

Penceresi, Gölyeri'ndeki harmana bakan küçük odada tatlı bir telaş vardı. Nesiller boyunca hanın idaresini üstlenen Sunguroğulları'nın kıymetlisi Hayriye ile büyük âlimlerden Bekir Hoca'nın oğlu İsmail'in kuracağı yuvanın heyecanı sarmıştı dört bir yanı.

Çanakkale Cephesi'nde savaşan Sunguroğlu Hüseyin'in eşi Hatice, küçük kızının kınasını kararken dualar ediyor, bacısını hazırlamakta olan büyük kızı Sare'yi hüzünlü bir tebessümle izliyordu.

Annesinin el emeği göz nuru olan kıyafetiyle kardeşini donatırken dudakları kıpır kıpır eden Sare, işliğin üzerine kenarları işlemeli üç eteğini giydirdi, beline şalını doladı. Onun da üstüne işlemeli önlüğünü bağladı. Yün çoraplar ve deri yemenilerin kınalı ayakları sarması uzun sürmedi.

Sırada, damadın düğün hediyesi olan en görkemli parça vardı. Kardeşinin geceden siyah saçlarını iki yana belik ördü. Yanlarından, boncuk ve kare akik taşlarla süslü gümüş yanak dövenler sarkan, alnı gümüş pullarla işli fesi, güzeller güzeli kardeşinin başına özenle taktı. Çift katlama yapığını bağlayıp gelin alını örttü.

Selvi boyu, ince beli, zümrüt yeşil gözleri, ipeksi beyaz teni, beline kadar inen uzun ve gür saçlarıyla asalet sembo-

DEĞİRMEN

Sis inmiş yüreğiyle tozlu yolda ağır aksak yürüyordu Melike. Başı önünde patikadan çıkarken başlayan yağmur, gözlerinden süzülen damlalarla birleşiyor, içindeki özlemi damıtıyordu.

Rüzgârın getirdiği kokuyla bir an önce kavuşmak için can attığı sevdasına yetişmeye çalışan Melike, yağmurlu havayı çok severdi. Kimselerle paylaşamadığı dertlerini yağmur tanelerine anlatır, en kıymetlilerini onlarla birlikte toprağa uğurlardı.

Yolun sonuna geldiğinde viraneye dönmüş değirmeni gördü. Hüzün dolu gözleriyle tebessüm ederek tahta kapıya doğru ilerledi.

Kapının paslı demir kolunu usulca tuttu. Açmaya çalıştı. Zorlasa da açamadı. Paslanan ellerini, yüreğindeki pas ile kıyasladı. Ellerinin daha temiz olduğunu düşündü.

Çürümeye yüz tutmuş tahtaların arasından içeriye doğru baktı. Kırılmış pencereden vuran loş ışıkta tozların içinde kalan değirmeni görünce gözlerini kapattı. Eskiden olduğu gibi değirmenin bulgur öğütürken çıkardığı kepekleri ve onu hayal etti. Hasretle içine çektiği koku sadece burnunun direğini değil bütün benliğini sızlattı. Titreyen elleriyle tekrar kapıyı zorlarken gözlerinden süzülen yaşlar, değirmenin yanındaki kurumuş arka akıyordu.

Değirmen kadar yıpranmış elleriyle gözlerini sildi. Kapının bitişiğindeki salın üzerine ilişiverdi. Arkın kenarında cıvıldayarak oyunlar oynayıp kanatlarını yağmur birikintilerinde çırparak sularını içen serçelere bakarken gözleri daldı.

ATABARI

Oturduğu iskemleden çocukların son provalarını izleyen Şahin öğretmenin gözleri Ceylan'a takıldı.

Folklor ekibinin en küçük üyesi olan öğrencisini baştan ayağa iyice bir süzdü. Omuzdan aşağı inen siyah gür saçları, irice kara gözleri, kaşlarına değercesine uzun kirpikleri, ürkek bakışları, süt gibi yüzünü daha da sevimli yapıyordu.

Ceylan, bir taraftan oyunun ritimlerini kaçırmadan tüm gayreti ile ekibe uyum sağlamaya çalışıyor, bir yandan da ufacık ağzıyla türküyü mırıldanıyordu.

"Bahçası var, bağı var,
Ayvası var, narı var,
Atamızdan yadigâr,
Bizde atabarı var."

Heyecanını yenemeyen öğrencisindeki gelişmeyi izleyen Şahin öğretmenin gözlerindeki gurur, perde perde açılarak onu okulun ilk açıldığı güne kadar götürdü.

Köyün ileri gelenlerinden Talip Ağa, kızı Ceylan'ı elinden tutarak okulun bahçesinde kendisine emanet etmişti.

Varlıklı bir ailenin çocuğu olduğu; üzerindeki jilet gibi ütülü yeni önlüğü, işlemeli yakası, kurdeleli tokaları ve rugan iskarpin ayakkabılarından belliydi.

Ürkek tavırlarıyla çantasına sıkı sıkı sarılan kızı, sınıf arkadaşlarının yanına götürmüştü.

Çocuklar tören için sırada beklerken Ceylan'ın babasıyla sohbete dalmıştı.

Talip Ağa, sarılığa yakalanan eşinin hastalığı ağır geçirdiği için Ankara'daki hastanede uzun bir süre tedavi gör-

TÜRKAN

Gaz lambasının fitilini yükselten Türkan, kara gecesini aydınlatmak mı istiyordu yoksa güz ayazında donan gözlerini ısıtmak mı?

Sobanın üzerinde tıslayarak ısınan güğümde buz kesmiş ellerini ısıttı.

Sonra "Bismillah." deyip bir eline güğümü diğerine gaz lambasını alarak ekmek hamurunu yoğurmak üzere gitti.

Lambalığa gaz lambasını koyduktan sonra gündüz ekmek için elediği un dolu leğenin yanına oturdu. Tuzunu, mayasını ekledi. Güğümdeki ısınmış suyu yavaş yavaş dökerek hamurunu yoğurmaya başladı. Kenarda hazır tuttuğu tastaki suya ara ara ellerini daldırıyor, hamurunu kıvama getirmek için olanca gücüyle yoğuruyordu.

Gün boyu yaptığı işlerden yorulsa da gelin geldiği köyde yaşmak bağlama âdetinden dolayı kayınbabası ve kaynanasının yanında konuşamıyor, içine attığı bütün dertlerini dökmek istercesine hamuru yumrukluyordu.

Kıvama gelen hamurun üzerine temiz bir sofra bezi örterek minderlerle iyice bastırıp sabaha kadar mayalanması için bıraktı.

Ellerini yıkayıp odasına geçti. İçi dolu bir çuval gibi yatağa bıraktı kendini. Yorgunluktan sızlayan bedeni körpecik gelini esir almış, sağından soluna bile döndürmüyordu. Kıpır kıpır eden dudakları dualarını tamamlayınca üzerinde tonlarca yük varmış gibi ağırlaşan göz kapaklarının kapanmasına mâni olamadı.

Sabah ezanıyla bir çırpıda yatağından kalktı.

BORDO İSKARPİNLER

Ne kadar da heyecanlıydım ne çok özlemiştim seni. Yüreğimi kıpır kıpır ettiren bu heyecanın sebebi, bir gün sonraki bayram değildi sadece, asıl sebep sendin babam.

Sen gelecektin o gün. Ramazan Bayramı'yla birlikte baba orucum da sona erecekti. İkisi bir araya gelince bayram gerçekten bayram olacaktı.

Telaşlı bir ses tonuyla, "Haydi, kalk kuzum. Bugün babanız geliyor. Çok işimiz var." diyen annem, gözüme bir başka güzel görünmüştü o sabah.

Asil tavrına tatlı bir hava katan heyecanı, gözlerindeki sevinçten belliydi. Yatağımdan fırlarken "Yaşasın! Babam geliyor!" diye bağırmaktan alamamıştım kendimi.

Karnımı mutluluk ve heyecanla doyurmuştum sanki, kahvaltı bile edememiştim.

Sofrada öylece otururken annemin, "Sürü geliyor kuzum, koş!" demesiyle avluya inmem bir olmuştu.

İki kolumu yanlara açıp önlerine durmuş, kerere doğru sürmüştüm hayvanları.

Ardından avazım çıktığı kadar bağırmıştım:

"Koyunlar tamam anne!"

Koyunları yerlerine yerleştirdikten sonra annem hayvanları yemlerken çeşmeden su taşımaya başlamıştım ben.

İşlerin bir an önce bitmesi için o kadar acele ediyordum ki çeşmeyle kerer arasında mekik dokurken adeta kanat takmıştım omuzlarıma.

Ne olduysa o an olmuştu.

HATİCE

Yatağından kalktığı andan beri içi içine sığmıyor, yüreği kıpır kıpır ediyor, yerinde duramıyordu.

Annesinin, "Hatice, kızım, ortada dolanıp duracağına git elini yüzünü yıka. Çabucak önlüğünü giy de sofraya gel. İlk günden okula geç kalacaksın." demesiyle hemen banyoya koştu. Denileni yaptı. Kazanın yanındaki sekçeyi alarak lavabonun önüne koydu. Üzerine çıkarak ancak ulaşabildiği aynada saçlarını taradı. Kapı koluna asılı mavi peşkire elini yüzünü sildikten sonra zil çalan eteklerini savurarak ablalarıyla paylaştığı odaya daldı.

Divanın üzerindeki önlüğüne hayranlıkla baktı.

Nasıl bakmasın ki?

İlkokul boyunca hep ablalarının küçülen önlüklerini giymişti.

Ortaokula başlayacağından annesi onun için İsmail Erez İlkokulu'nun karşısındaki Terzi Huriye teyzeye özenle diktirmişti. Sol göğsünde okulunun arması olan, belinden aşağı kloş, yanlardan düğmeli gizli cepli, kalın kuşaklı bir önlüktü.

Heyecanla giyindi. Annesinin badem motiflerden ördüğü, kenarlarını ise çiçeklerle bezediği dantel yakasını taktı. Yüncü Ayşe teyzeden aldıkları siyah çoraplarını giyerek salondaki yer sofrasında bekleyen ailesinin yanına geldi.

Bütün aile hayranlıkla Hatice'yi seyrediyordu.

Babası Mahmut amca hüzünlü, bir o kadar da gururlu gözlerle baştan aşağı süzdü evinin en küçüğünü.

FATMA

Sabah evden çıkarken bahçelerindeki portakal, limon, muşmula, badem ve muz ağaçlarını daha içten bir gülümsemeyle selamlıyordu.

Adımlarını hızlandırarak belediyenin önündeki durağa geldi.

Dolmuşu beklerken durağın hemen yanındaki bakkalın camındaki yansımasına takıldı gözleri.

Eşarbından taşan saçlarını düzeltirken bir taraftan da göz ucuyla kendini süzen gence bakıyordu belli etmeden.

Sadece o mu?

Oba sokaklarında yürürken büyük küçük demeden herkes onu hayranlıkla seyrederdi.

Kuğu kadar zarif, ince uzun boylu, kara kaşlı, kara gözlü, eşarbından taşacak kadar siyah gür saçları vardı.

Gülümseyişi, Torosların allı morlu kırlarından bir tabloyu andıran kırmızı kumaştan rengârenk çiçek desenli elbisesini kıskandıracak kadar güzeldi. Topuklu kırmızı ayakkabısı ise vazgeçilmeziydi.

Yörük kızıydı o. Bütün canlı renkleri sevse de favorisi kırmızıydı.

Bakkalın camında üstünü başını düzeltirken onu izleyen kara yağız delikanlının bakışlarından etkilenmiş, sürmeli iri gözlerini uzun kirpiklerinin arasında saklayarak içten içe heyecan duymuştu.

Al al olmuş yanaklarıyla başını yere doğru eğerken korna sesiyle irkildi. Durağa yanaşan dolmuşa hemen bindi.